

ЯК ГОВОРИТИ З ДІТЬМИ ПРО ТРАДИЦІЇ

За матеріалами експерток Команди підтримки реформ МОН

З наближенням свят у календарі діти ставлять безліч питань, що стосуються приготувань, традицій, відмінностей у святкуваннях. Що таке традиції? Чому ми святкуємо саме у такий спосіб? Які цінності закладені в символи? Сьогодні ми допоможемо дорослим відповідати на ці запитання та поділимось тим, як говорити з дітьми про традиції.

Поділіться власним досвідом.

Розкажіть історію з власного дитинства: якими були традиції у вашій сім'ї? Які українські культурні традиції вам подобаються найбільше і чому? Якщо у вас є особливі традиції святкування або вони відрізняються від загальноприйнятих – розкажіть про це також. Поділіться своєю історією: чому ваші традиції відрізняються та як вони сформувалися.

Розкажіть, що таке традиції.

Розповісти про традиції вам допоможе візуальний матеріал. Підготуйте зображення, які ілюструють сімейні та культурні традиції. Озвучте та обговоріть їх, дізнайтеся, що діти знають про зображене та додайте більше. Розкажіть дітям, що традиції – це своєрідні правила, які об'єднують групу людей навколо важливих речей (цінностей, почуттів, емоцій, вчинків тощо) та поясніть складні теми зрозумілими словами. Запитайте у дітей, що важливо для них: бути в безпеці, дружити, смачно їсти, бачитись з бабусями/дідусями тощо та розкажіть, як традиції у цьому допомагають.

Створіть традиції в дитсадку.

Щоби не лише пояснювати, але і практикуватись у традиціях, створіть їх разом із дітьми в садку. Серед традицій може, наприклад, бути оригінальне привітання і прощання для групи, «клич» під час прогулянки, особливе вітання з днем народження, традиції під час споживання їжі тощо.

Теза 1. Традиції – це уособлення цінностей

Поясніть складне формулювання на основі простих прикладів. Разом з дітьми створіть спільний проєкт, де будуть написані чи проілюстровані цінності вашої групи: наприклад, любов, повага, доброта, дружність тощо. Тепер для кожної цінності створіть свої традиції, які будуть втілювати їх у вчинках, як-от:

- любов – створити коробочку, де кожен може намалювати чи написати з наставником ідеї для підняття настрою чи допомоги, коли комусь сумно,
- повага – дякувати у колі за спільний день,
- доброта – щороку організовувати тиждень добрих справ,
- дружність – особливе вітання групи.

Так ми пояснюємо дітям, що цінність «любов», яку неможливо побачити чи спробувати на дотик, можна відчутти, коли приходимо вранці в садок і починаємо день із особливого привітання чи обіймів.

Після цього проаналізуйте культурні традиції: чому, наприклад, є традиція писати писанки? Тому що, писанки уособлюють початок життя, а малюнки на ній можуть «розповідати» якусь історію. А ще писанки в українській культурі вважаються «оберегом» – такими, що захищають.

Теза 2. Традиції – це невід’ємна частина української культури

У контексті підготовки до свят діти стають спостерігачами чи учасниками різних приготувань. Тому важливо пояснити, що і чому відбувається навколо. Обговоріть з дітьми, що символізують 12 страв на Святвечір або чому по чотирьох кутах столу кладуть часник; які страви складають у кошик на Великдень та що означають «гаївки»; чому на свята одягають вишиванки тощо.

Розкажіть малюкам, що традиції формуються дуже довго і ще наші пра-пра-пра-бабусі та дідусі їх дотримувались. Для візуального оформлення довгого періоду часу можна намалювати лінію і позначити на ній «сьогодні» (наприклад, зобразити групу дітей чи дитячий садок), «тиждень тому» (проілюструвати вивченою темою чи подією у садку), «n-років тому» на значно більшій відстані від попередніх двох позначок (наприклад, показати у вигляді винайденого автомобіля чи електричної лампочки).

Розкажіть дітям, що саме українські традиції відрізняють нашу культуру від інших культур. Для цього, наприклад, роздивіться як багато різних держав та, відповідно, культур на глобусі. Саме завдяки візерункам української вишиванки чи орнаментам української писанки ми впізнаємо один одного серед багатьох інших культур та людей.

Теза 3. Традиції є різноманітні

Для сприяння прийняттю різноманітності розкажіть про те, що в різних куточках світу є свої традиції та особливості культури. Тут в нагоді стануть візуальні матеріали – зображення, фото, історії з книжок.

Порівняйте святкування Нового року в різних країнах, традиції на Великдень чи Різдво, особливості святкування Днів незалежності. Обговоріть з дітьми, що, на їхню думку, можуть означати конкретні символи. Також діти можуть поділитися своїми сімейними традиціями або ж напередодні створити такі разом з родиною та розповісти про них на ранковій зустрічі.

Розкажіть більше і про святкування на теренах України – як традиції можуть відрізнятися залежно від регіону. Простим варіантом для візуалізації можуть стати кілька вишиванок та писанок з різних регіонів України. Обговоріть спільні та відмінні риси у формі та символіці виробів. Також, як приклад різноманітності у традиціях, можна обговорити і святкові страви, які дітям знайомі з власного досвіду: різні види пампухів чи декорування великодніх пасок.

Сподіваємось, цей матеріал допоможе відповісти на дитячі «Чому?» та надихне до розмов та створення традицій у себе в садку чи вдома.

